

דף ה.

עין משפט א.ב. הרמב"ם הל' מעשה הקרבנות פט"ו ה"ב

הַאֹמֵר יְדָהּ שֶׁל זֶה עוֹלָה = אוּ רַגְלָהּ שֶׁל זֶה עוֹלָה תִּמְכַּר
 לְחֵיבֵי עוֹלוֹת וְדָמֶיהָ חֲלִין חוּץ מִדָּמֵי אוֹתוֹ אֵיבָר. וְהוּא
 שְׂיֵהָיָה זֶה הַמְּחִיב עוֹלָה שֶׁקָּנָה אוֹתָהּ נִדָּר עוֹלָה בְּדָמִים
 קְצוּבִים. הַאֹמֵר לְבָהּ אוּ רֵאשָׁה שֶׁל זֶה עוֹלָה. הוּאֵיל
 וְדָבָר שֶׁהִנְשָׂמָה תְלוּיָהּ בּוֹ הוּא פְלָה עוֹלָה. הַקְּדִישׁ אֵיבָר
 אֶחָד מִן הָעוֹף הֵרִי זֶה סֵפֶק אִם נִתְקַדֵּשׁ כְּלוּ אוּ לֹא
 נִתְקַדֵּשׁ:

ב. כסף משנה: האומר ידה של זו עולה וכו'. ברייתא בפ"ק דתמורה (דף י"א) וכו' מ' ור' יהודה ואע"ג דפליגי עלייהו ר' יוסי ור"ש פסק רבינו כר"מ ור' יהודה משום דשקלי וטרו אמוראי אליבייהו ועוד דת"ק דמתני' דתמורה כוותייהו וכדמפרש בפרק בהמה המקשה דהא דאמר ר' יוסי בפ"ק דתמורה (דף י'): והלא במוקדשים האומר רגלה של זו עולה כולה עולה לאו דת"ק מודה בהכי אלא ר' יוסי טעמא דנפשיה קאמר. ומ"ש והוא שיהא זה המחוייב עולה וכו'. שם (י"א): אמר מר תמכר לצרכי עולות והא קא מייתי בהמה מחוסרת אבר אמר רבא באומר הרי עלי עולה בחייה. ופירש"י הרי עלי להקדיש כל האיברים שהבהמה חיה ממנה והרי כן עשה שהמוכר לא הקדיש אלא אבר שאינה חיה ממנו. וכתב עוד רש"י ל"א ירושלמי והא מייתי בהמה דמקדיש גופה כי ליתיה כוליה לדידיה כלומר האי לוקח הא מייתי בהמה שאין הגוף שלו ומשני כגון דאמר כזוזא מן הדא בהמה לעולה כלומר שוה זוז מבהמה זו לעולה והרי קנה זוז [וזוז] הילכך יצא דהא לא נדר עולה שלימה עכ"ל. ודברי רבינו לשון ירושלמי זה. ומ"ש האומר לבה או ראשה של זו עולה וכו'. שם מודה ר' יהודה בדבר שהנשמה תלויה בו: הקדיש אבר אחד מן העוף וכו'. שם בעי רבא בעוף מהו בהמה אמר רחמנא והא לאו בהמה היא או דילמא קרבן אמר רחמנא והא קרבן הוא תיקו. ופירש"י לרבי יוסי בעי לה הקדיש רגל עוף דתור או בן יונה מי פשטה קדושה בכליה או לא עכ"ל. וא"א לומר כן לדעת רבינו שהרי הוא פסק שאם בבהמה הקדיש אבר שאין הנשמה תלויה בו אינו קדוש אלא אותו אבר בלבד והיאך אפשר להסתפק בעוף אם יהיה כולו קדוש ולכן נראה לומר שרבינו מפרש דבאבר שהנשמה תלויה בו מיבעיא ליה אי קדש כולו כמו בבהמה או לא:

עין משפט ג הרמב"ם הל' ערכין וחרמין פ"ה הי"ד

הַמְקַדֵּשׁ בְּהֶמָּה תְּמִימָה לְדָמֶיהָ : הָרִי זֶה נִתְקַדֵּשׁ גּוֹפָהּ.
פִּיצוּד. הָאוֹמֵר דָּמֵי בְּהֶמָּה זֶה הֶקְדָּשׁ לַמִּזְבֵּחַ הִיא עֲצָמָה
תִּקְרָב. הֶקְדָּשׁ אֶחָד מֵאֵיבָרֶיהָ לְדָמָיו וְאָמַר דָּמֵי רִגְלָהּ
שֶׁל פָּרָה זֶה הֶקְדָּשׁ לַמִּזְבֵּחַ הָרִי זֶה סֶפֶק אִם פְּשֻׁטָה קְדָשָׁה
בְּכֻלָּהּ אוֹ לֹא פְּשֻׁטָה. וְלִפְיֶכָךְ תִּקְרָב וְלֹא תִפְדָּה :

עין משפט ד הרמב"ם הל' ערכין וחרמין פ"ה הי"ז

עין לעיל דף ד: עין משפט ב

עין משפט ה.ו. הרמב"ם הל' ערכין וחרמין פ"ה הי"ט

הָאוֹמֵר עֶרְכֵי עָלִי לַמִּזְבֵּחַ : מְבִיא בְּעֶרְכּוֹ קֶרֶבֶן. וְאִם אֵין
יָדוֹ מִשְׁגָּת לְעֶרְךָ שָׁלֵם הָרִי זֶה דְּבַר סֶפֶק אִם נִדוֹן בְּהֶשֶׁג
יָד הוֹאִיל וְהוֹצִיאוֹ בְּלִשׁוֹן עֶרְךָ. אוֹ אֵינוֹ נִדוֹן בְּהֶשֶׁג יָד

ג. כסף משנה: המקדיש בהמה תמימה לדמיה וכו'. פ"ק דתמורה (דף י"א) בעי רבא הקדיש אבר לדמיו מהו דתיחות ליה קדושת הגוף וכו' ותיפשוט ליה מדידיה דאמר רבא הקדיש זכר לדמיו קדוש קדוה"ג התם דאקדשיה לכוליה הכא דאקדיש חד אבר מאי תיקו ופי' רש"י הקדיש אבר לדמיו וכו' משמע דהאי בעיא ליתא אלא לר"י דאמר האומר רגלה של זו עולה כולה וכדפרישית וכן מפורש בבעיא דרבא דאמר מי אמרינן מדאקדשיה לחד אבר אקדשיה לכוליה אבל לר"מ ור' יהודה דאמרי שאין קדוש אלא אותו אבר אפי' באומר רגלה של זו עולה כ"ש בשאינו מקדיש רגלה אלא לדמיו דפשיטא דלא פשטה קדושה בכולה ומאחר שרבינו פסק בפ"ד ממעילה ובפ"ו ממעשה הקרבנות כר"מ ור' יהודה קשה היאך כתב כאן ופ"ד בעיא דרבא והרי זה כמזכי שטרא לבי תרי. ונראה לדחוק ולומר שרבינו סובר דהאי בעיא דרבא לכ"ע בעי לה אף לר"מ ור' יהודה דאע"ג דלר"מ ור' יהודה כי אמר רגלה של זו עולה לא פשטה קדושה בכולה היינו במקדיש אותו אבר קדושת הגוף דכיון שאותו אבר אין הנשמה תלויה בו ואינו ראוי ליקרא עולה לא חלה עליו קדושה ליקרב עולה והיאך תפשוט הקדושה בכולה מש"ה מעטיה קרא אבל כשמקדיש אבר קדושת דמים אע"פ שאין הנשמה תלויה בו חלה עליו קדושה לדמיו ושייך למיבעי אי אמרי' מיגו דאקדשיה לחד אבר אקדשיה לכוליה ויש הוכחה לפירוש זה דהא רבא מפרש דברי ר"י בדבר שיעושה נבילה פשטה קדושה בכולה אלמא ס"ל כר' יהודה והיכי סתים למיבעי בעיא סתם ולא כוותיה הילכך אית לן למימר דאליבא דכ"ע בעי לה: ד. כסף משנה: האומר ערכי עלי למזבח וכו'. וכך המקדיש שדה אחוזתו למזבח וכו'. שם (דף ה') בעיי דלא איפשיטו:

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלחדר שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477 email: minchat.aaa@gmail.com

הואיל ולמזבח נדר. וכן המקדיש שדה אחזתו למזבח הרי זו נפדית והדמים יביאו בהן עולות למזבח. ויש בדבר ספק אם פודין אותה בערך הקצוב בה או פודין אותה בשוין הואיל ולמזבח הקדיש ודנין בכל אלו וכיוצא בהן להחמיר:

עין משפט ז. הרמב"ם הל' ערכין וחרמין פ"א ה"ט

הדמים אינן כערכין. ה' כיצד. האומר דמי עלי או דמי זה עלי או דמי פלוני עלי אפלו היה אותו פלוני קטן בן יומו או טמטום ואנדרוגינוס או עכו"ם נותן מה שהיא שנה דינר או אלהף כאלו הוא עבד הנמכר בשוק:

עין משפט ז. הרמב"ם הל' ערכין וחרמין פ"א ה"ג

וכמה הוא הערך. אם היה הנערך בן שלשים יום י או פחות אין לו ערך והאומר עליו ערך זה עלי הרי זה

ה. כסף משנה: הדמים אינם כערכים וכו'. ברפ"ג דערכין (דף י"ג) יש בערכין להקל ולהחמיר כיצד אחד שהעריך את הנאה שבישראל ואת הכעור שבישראל נותן חמשים סלע ואם אמר הרי דמיו עלי נותן את שוויו. ומ"ש אפי' היה אותו פלוני קטן בן יומו הכי משמע מדתנן בריש ערכין (דף ה') פחות מבן חדש נידר אבל לא נערך. ומ"ש או טמטום ואנדרוגינוס. שם. ומ"ש או עכו"ם. שם במשנה גבי נכרי זה וזה מודים שנודרים ונידרים: ו. כסף משנה: וכמה הוא הערך אם היה הנערך בן שלשים יום או פחות וכו'. משנה בריש ערכין פחות מבן חדש נידר אבל לא נערך ובגמ' ת"ר המעריך פחות מבן חדש ר"מ אומר נותן דמיו וחכמים אומרים לא אמר כלום במאי קא מיפלגי ר"מ סבר אין אדם מוציא דבריו לבטלה יודע שאין ערכין לפחות מבן חדש וגמר ואמר לשם דמים ורבנן סברי אדם מוציא דבריו לבטלה כמאן אזלא הא דאמר רב גידל אמר רב האומר ערך כלי עלי נותן דמים כר"מ וידוע דהלכה כחכמים: היה מבן אחד ושלשים יום עד בן חמש שנים גמורות וכו'. לשון התורה ואם מבן חדש ועד בן חמש שנים והיה ערכך הזכר עשרים שקלים ולנקבה עשרת שקלים ובספ"ד דערכין (דף י"ח) תנן ר"א אומר עד שיהיו יתרות על השנים חדש ויום אחד ופירש"י ר"א אומר לעולם שנת חמש ושנת עשרים ושנת ששים כלמטה עד שתשלם כל השנה וחדש ויום אחד משנה האחרת. ובגמ' תניא ר"א אומר נאמר

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלחדר שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477 email: minchat.aaa@gmail.com

כְּאוֹמֵר עֶרְךָ כְּלִי זֶה עָלַי וְאֵינוֹ חַיֵּב כְּלוּם. הֲיָה מִבֵּן אֶחָד
וּשְׁלֹשִׁים יוֹם עַד בֵּין חֲמֵשׁ שָׁנִים גְּמוּרוֹת עֶרְךָ הַזֵּכֶר
חֲמֵשֶׁה שְׁקָלִים וְהִנְקָבָה שְׁלֹשָׁה שְׁקָלִים. מִשְׁנֹכְנֵס בְּשַׁנַּת
יֵשׁ יוֹם אֶחָד עַד שְׁשֵׁי־שָׁלִים שְׁנַת עֶשְׂרִים עֶרְךָ הַזֵּכֶר
עֶשְׂרִים שְׁקָלִים וְהִנְקָבָה עֶשְׂרֵה שְׁקָלִים. מִשְׁיִכְנֵס בְּשַׁנַּת
אַחַת וְעֶשְׂרִים יוֹם עַד שְׁשֵׁי־שָׁלִים שְׁנַת שְׁשִׁים עֶרְךָ הַזֵּכֶר
חֲמֵשִׁים שְׁקָלִים וְהִנְקָבָה שְׁלֹשִׁים שְׁקָלִים. וּמִשְׁיִכְנֵס
בְּשַׁנַּת אַחַת וְשְׁשִׁים יוֹם עַד יוֹם מוֹתוֹ אֶפְלוּ חֲיָה כְּפָה
שָׁנִים עֶרְךָ הַזֵּכֶר חֲמֵשֶׁה עֶשְׂרֵה שְׁקָלִים וְהִנְקָבָה עֶשְׂרֵה
שְׁקָלִים:

כאן למעלה ונאמר להלן ופדויו מבן חדש ומעלה תפדה מה להלן מבן חדש ויום אחד אף
כאן מבן חדש ויום אחד ואימא כי התם מה התם חד יומא אף כאן חד יומא א"כ ג"ש
מאי אהני, ופירש"י ג"ש מאי אהני לי בלא ג"ש ידענא דחד יומא בעינן דהא ומעלה כתיב.
וכתבו התוספות ופדויו מבן חדש ומעלה חפשנו אחר מקרא זה ולא מצאנוהו כי אם ופדויו
מבן חדש תפדה ושמא דריש הכי מדכתב ופדויו מבן חדש דמשמע מבן חדש ומעלה מדלא
כתיב בן חדש עכ"ל. משמע דהוּו גרסי ופדויו מבן חדש ומעלה כמו בספרים דידן ומש"ה
הוּו קשיא להו אבל רש"י נראה דלא הוּו גריס ופדויו שכתב וז"ל ונאמר להלן גבי לויים
חדש ומעלה מה להלן חדש ויום אחד כדכתיב מבן חדש ומעלה דכבר נכנס בחדש האחר
אף כאן בחדש ויום אחד עכ"ל. וטעמו מדכתיב בפרשת במדבר גבי לויים מבן חדש ומעלה
תפקדם ולרבנן דפליגי ארבי אליעזר אע"ג דלא דרשי ג"ש מ"מ גילוי מילתא היא
מדאשכחן בחד דוכתא מבן חדש ומעלה לכל היכא דכתיב מבן חדש דהוּו בן חדש ויום
אחד. א"נ מדכתיב בערכין בפרשת אם בחקותי ואם מבן חדש דמשמע שיהיה בן חדש
שלם שיהא בן חדש ויום אחד: משנכנס בשנת שש יום אחד וכו'. בפרשת אם בחקותי ואם
מבן חמש שנים ועד בן עשרים שנה והיה ערכך הזכר עשרים שקלים ולנקבה עשרת שקלים
וכבר נתבאר בסמוך שכשנאמר חדש שיהא שלם דהיינו שיהא יתר על החדש יום אחד
והוא הדין לשנים: משיכנס בשנת אחת ועשרים וכו'. מבואר בכתוב וע"פ מה שכתבתי
בסמוך:

דף ה:

עין משפט א

הרמב"ם הל' ערכין וחרמין פ"א ה"ו

הַעֲכוּ"ם נֶעְרַךְ אָבֵל אֵינוֹ מֵעֲרִיךְ. ^ז כִּי צֵד. עֲכוּ"ם שֶׁאָמַר
 עֲרִיכֵי עָלַי אוֹ עֲרַךְ יִשְׂרָאֵל זֶה עָלַי לֹא אָמַר כָּלוּם. וַיִּשְׂרָאֵל
 שֶׁאָמַר עֲרַךְ עֲכוּ"ם זֶה עָלַי אוֹ עֲרַךְ פְּלוֹנֵי הַעֲכוּ"ם עָלַי
 נוֹתֵן לְפִי שְׁנֵי הַעֲכוּ"ם הַנֶּעְרָךְ. וְכֵן הַמֵּעֲרִיךְ אֶת הַחֲרֹשׁ
 וְאֶת הַשּׁוֹטָה חַיֵּב וְנוֹתֵן לְפִי שְׁנָיו:

עין משפט ב.ג.

הרמב"ם הל' ערכין וחרמין פ"א ה"א

עֲכוּ"ם שֶׁאָמַר דְּמִי עָלַי ^ח אוֹ דְּמִי פְּלוֹנֵי עָלַי נוֹתֵן כְּפִי
 נִדְרוֹ וְאֵינוֹ נוֹפֵל לְלִשְׁכָּה שְׁאִין מְקַבְּלִין מִן הַעֲכוּ"ם נִדְבָה
 אוֹ נִדָּר לְחִזְק אֶת בְּדֵק הַבַּיִת אוֹ בְּדֵק יְרוּשָׁלַיִם שֶׁנֶּאֱמַר

ז. כסף משנה: העכו"ם נערך אבל אינו מעריך. משנה שם (דף ה'): עכו"ם ר"מ אומר
 נערך אבל לא מעריך ר' יהודה אומר מעריך אבל לא נערך ובגמ' ת"ר בני ישראל
 מעריכין ואין העכו"ם מעריכין יכול לא יהיו נערכין תלמוד לומר איש דברי ר"מ אמר ר"מ
 וכי מאחר שמקרא אחד מרבה ומקרא אחד ממעט מפני מה אני אומר נערך ולא מעריך
 מפני שריבה הכתוב בנערכים יותר במעריכים שהרי חרש שוטה וקטן נערך אבל לא
 מעריך ר"י אומר בני ישראל נערכים ואין העכו"ם נערכים יכול לא יהו מעריכים תלמוד
 לומר איש אמר ר"י וכי מאחר שמקרא אחד מרבה ומקרא אחד ממעט מפני מה אני אומר
 עכו"ם מעריך ולא נערך מפני שריבה הכתוב במעריכים יותר מבנערכים שהרי טומטום
 ואנדרוגינוס מעריכים אבל לא נערכים אמר רבא הלכתיה דרבי מאיר מסתברא טעמיה לא
 מסתברא. הלכתיה [דרבי מאיר] מסתברא דכתיב לא לכם ולנו לבנות את בית אלהינו טעמיה
 לא מסתברא דקא מייתי ליה מחרש שוטה וקטן שאני חרש שוטה וקטן דלאו בני דעה
 נינהו טעמיה דרבי יהודה מסתברא דקא מייתי לה מטומטום ואנדרוגינוס דאע"ג דבני דעה
 מעטינהו רחמנא הלכתיה לא מסתברא דכתיב לא לכם ולנו לבנות את בית אלהינו ופסק
 רבינו כר"מ משום דאמר רבא דמסתברא הלכתיה: וכתב הראב"ד א"א פוסק כרבי מאיר
 ור"י חולק ואמר מעריך אבל לא נערך וכו' ורבינו סובר דכיון דאתמר עלה מסתבר טעמיה
 עדיף מכללל דר"מ ור"י הלכה כר"י שהוא כלל כולל בעלמא ואין למדין מן הכללות: וכן
 המעריך את החרש ואת השוטה חייב וכו'. משנה שם:
ח. כסף משנה: עכו"ם שאמר דמי עלי. שם (דף ה):

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלאהוד שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים
 בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477
 email: minchat.aaa@gmail.com

(עזרא ד-ג) 'לא לְכֶם וְלָנוּ לְבָנוֹת בֵּית' וְגו'. וְנֹאמֵר
(נחמיה ב-כ) 'וְלָכֶם אֵין חֶלֶק וְצִדְקָה וְזִכְרוֹן בִּירוּשָׁלַיִם':

עין משפט ד הרמב"ם הל' ערכין וחרמין פ"א הי"ב

וַיִּמָּה יַעֲשֶׂה בְּהֵן. יְבַדֵּק הָעֲכוּ"ם עַל דַּעַת מִי נָדַר. אִם נָדַר
עַל דַּעַת יִשְׂרָאֵל יוֹצִיאֻהוּ בֵּית דִּין בְּמָה שְׂיִרְאֶה לָהֶם
חוּץ מִבְּדֵק הַבַּיִת וּבְדֵק יְרוּשָׁלַיִם. וְאִם אָמַר לַשָּׁמַיִם
נָדַרְתִּי יִגְנָזוּ:

עין משפט ה הרמב"ם הל' מעילה פ"ג ה"ד

כָּל חֲטָאוֹת הַמִּתּוֹת ט כְּגוֹן וְלֹד חֲטָאת וּתְמוּרָתָהּ וְכִיּוֹצֵא
בְּהֵן אָסוּר לְהַנּוֹת בְּהֵן וְאִם נִהְנָה לֹא מְעַל:

עין משפט ו הרמב"ם הל' מעילה פ"ה הט"ו

קִדְשֵׁי עֲכוּ"ם אִם לְבַדֵּק הַבַּיִת הַקְּדִישׁוֹ מוֹעֲלִין בְּהֵן. י
וְאִם קִדְשֵׁי מִזְבֵּחַ הֵן אֵין בְּהֵן מְעִילָה מִן הַתּוֹרָה שְׁנֹאמֵר
בְּקִרְבָּנוֹת (ויקרא א-ב) 'דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל'. אֲבָל אָסוּר
לְהַנּוֹת בְּהֵן מִדְּבָרֵי סוּפְרִים:

ט. כסף משנה: כל חטאות המתות וכו' אסור ליהנות בהם ואם נהנה לא מעל. משנה
פ"ג מעילה (דף י') ופ"ד דתמורה (דף כ"א):

י. כסף משנה: קדשי עכו"ם אם לבדק הבית הקדישו מועלין בהם. בפ' ב"ש (זבחים
מ"ה) ובריש תמורה. ומ"ש ואם קדשי מזבח הן וכו'. שם פלוגתא דר"ש ור' יוסי ופסק
כר"ש ואיני יודע למה ואפשר שטעמו משום דבסוף פרק קמא דערכין (דף ה'): מייתי
ברייתא סתמא כר"ש: